

VETree basisopleiding – doelstellingen en opbouw

Doelstellingen:

Na deze opleiding kun je:

1. Een definitie geven van een veteraanboom en zijn ecologische of cultuurhistorische waarde
2. Uitleggen waarom bomen zo lang kunnen leven.
3. Beschrijven hoe en waar boomwortels groeien en waarom ze belangrijk zijn.
4. Een eenvoudige veldopname uitvoeren van een veteraanboom
5. Beoordelen waar beheer van veteraanbomen en hun omgeving zinvol kan zijn.

Opleidingsduur:

9.30-16.30 met 2 pauzes van 20-30 minuten en een middagpauze van 1u (kan aangepast worden door lesgever in functie van locatie en cursisten, maar de opleiding omvat minimum 7u).

Sessie 1: Inleiding

Doelstellingen:

1. De opleiding voorstellen
2. Het ijs breken, lesgever en cursisten doen ontspannen en ze in een 'lerende' stemming brengen; cursisten toelaten elkaar wat beter te leren kennen.

(Merk op dat we ervan uitgaan dat de lesgevers al voorafgaand wat achtergrondinformatie over cursisten hebben uit inschrijvingsprocedure)

Methodiek:

Werken in paren

Timing	Inhoud	Wie?
9.30	Opleiding start, lesgever introduceert zichzelf en de opleiding, dagindeling.	Lesgever
9.40	Noodzakelijke praktische informatie (veiligheid, nooduitgangen, toiletten, etc.)	Lesgever
9.45	Ijsbreker. Vraag cursisten om in paren te werken (of per drie als er een onpaar aantal is) om zo wat meer over elkaar te weten te komen: hoe heten ze, waar werken ze en wat doen ze, wat zijn hun verwachtingen van deze opleiding.	Cursisten in paren
9.55 – 10.15	Doe een rondje en vraag elke cursist om de andere persoon kort voor te stellen aan de groep. Noteer sleutelwoorden uit de verwachtingen op een bord of flipchart. Houd dit bij om op terug te kijken bij het einde van de opleiding.	Hele groep/lesgever

Sessie 2: Definieer een veteranboom

Doelstellingen:

Op het eind van deze sessie kunnen de cursisten:

1. Veteraankenmerken van een boom oplijsten
2. Een definitie geven van een veteranboom
3. Uitleggen waarom leeftijd en omvang geen betrouwbare methodes zijn om een veteranboom te karakteriseren.

Methodieken:

Groepsdiscussie

Vorbereiding in kleine groepjes (buzz group methode)

Timing	Inhoud	Wie?
10.15 2 min	Inleiding van de sessie die zal inhouden: Wat zijn veteranbomen? Hoe herken je ze? Verkenning van de relaties tussen leeftijd, omvang en conditie	Lesgever
10.17 5 min	Oefening 1: lesgever toont enkele foto's van oude bomen. Het leidt geen twijfel dat de bomen oud zijn, maar vraag de cursisten uit welke kenmerken ze dit afleiden. Korte feedbacksessie: problemen/discussies	- Cursisten sommen luidop op, lesgever noteert op flipchart - Lesgever
10.22 8 min	Toon de tekening van het verouderingsproces van bomen. Omschrijf hoe bomen verouderen (kroon, stam en wortels). Doe 'boomyoga'.	Lesgever
10.30 10 min	Presentatie over biodiversiteit en oude bomen en schimmels en houtrot (beperkt).	Lesgever
10.40 15 min max.	Oefening 2: boom op handout – duid alle verschillende biotopen aan – in groepjes van 3. Laat de groepen het total aantal biotopen optellen. Groep met het meeste biotopen win teen chocoladereep! Laat de groep voorbeelden geven van de verschillende biotopen.	'Buzz' groepjes
10.55 5 min	Geef voorbeelden van saproxyle ongewervelden, levenscycli en heel specifieke niches. Benadruk hetzelfde biotoop in verschillende omstandigheden (bv. Zon/schaduw). Als er tijd is (of in een groep met meer ervaring) kun je hen soorten laten toevoegen aan de biotopen die ze opgelijst hebben in oefening 2.	
11.00 10 min	Cultuurhistorische en esthetische waarde van veteranbomen.	
11.10 - 11.15	Verzamel alle 'waarden' van veteranbomen in een definitie en illustreer dat dit niet eenvoudig is – voorbeelden. Overloop kort wat er al achter de rug is.	Lesgever

11.15 -11.40 Koffiepauze (zorg dat iedereen na de pauze klaar is om op terreinbezoek te gaan).

Sessie 3: Terreinbezoek - veteraankenmerken

Doelstellingen:

Na deze sessie kunnen cursisten:

1. Minstens 5 veteraankenmerken identificeren op het terrein en uitleggen waarom ze belangrijk zijn voor andere organismen.
2. Een eenvoudige veldopname doen van een veteraanboom.

Methodieken:

1. Terreinbezoek naar veteraanbomen met een gestructureerde discussie over de geobserveerde veteraankenmerken.
2. Een eenvoudig veldopnameformulier invullen.

Timing	Inhoud	Wie?
	Inleiding van deze sessie Veteraanbomen identificeren en kritisch hun kenmerken bekijken.	Lesgever
11.45-12.15	De groep bekijkt verschillende bomen die vooraf geselecteerd werden en die specifieke kenmerken vertonen.	Lesgever neemt de hele groep op sleeptouw. Wandel naar een of twee bomen en benadruk de potentiële biodiversiteitswaarde van de bomen en de belangrijke biotopen. Vermeld beheer van dood hout.
12.15-13.00	Oefening 3: groepswork. Elk groepje neemt een veldopnameformulier en vult het in voor één boom (op voorhand gekozen door de lesgever en niet meer dan 5 bomen). Daarna gaat de hele groep alle bomen af en legt elke groep uit wat ze gevonden hebben en wat de ecologische waarde van de boom is. Discussieer over het beheer van dood hout en deel handout uit.	Oefening in kleine groepjes, met hulp van lesgever indien nodig.

13.00-14.00 Lunch

Sessie 4: Beheer van veteranenbomen

Doelstellingen:

1. Beoordelen waar beheer waarschijnlijk nodig is voor specifieke veteranenbomen of hun omgeving.
2. Eenvoudige richtlijnen geven voor het gepaste beheer van oude bomen.

Methodieken:

Video

Discussie

Groepswerk

Timing	Inhoud	Wie?
14.00	Inleiding tot deze sessie Beheer van veteranenbomen	Lesgever
14.00-14.15	Oefening 4: Wortelfeiten 'waar of niet waar?' Lijst van wortelfeiten. Stellingen zijn verspreid doorheen de Ruimte, zodat cursisten de juiste antwoorden kunnen vinden. Kan in paren gebeuren.	Cursisten
14.15-14.25	Oplossing en feedback sessie	Lesgever
14.25 2 min	Waar komen veteranenbomen vandaan? Korte inleiding	Lesgever
14.30-14.45	Oefening 5: Grazers of natuurrampen? Verdeel de groep in 3 groepen die elk 1 vraag krijgen; geef ze 5-7 minuten om te discussiëren; verzamel resultaat op flipchart.	Cursisten
14.45-15.10	Problemen met beheer Video/presentatie van de verschillende opties om de omgeving van veteranenbomen te beheren/veteranenbomen vrij te stellen.	Lesgever - presentatie met video clips
15.10-15.50	Oefening 6: bespreek in kleine groepjes de beheeropties voor een boom (geïllustreerd met foto's) en rapporteer terug naar de groep. Koffiepauze tijdens discussietijd.	Kleine groepjes van 3-4 mensen (bij voorkeur andere dan voorheen) Elke boom illustreert een verschillend probleem/oplossing (bv. een dode boom, een boom die vrijstelling nodig heeft, een boom met wortelschade, ...)
15.50 – 16.10	Video over snoei, gevolgd door samenvatting van deze sessie.	Video en lesgever

Sessie 5: Conclusie en afsluiter

Doelstellingen:

1. Cursisten een laatste kans geven om vragen of opmerkingen te geven
2. Cursisten de informeren over waar ze in de toekomst bijkomende informatie en hulp kunnen vinden
3. Feedback krijgen van de cursisten over de opleiding

Methodieken:

Open Vraag & Antwoord sessie
Bijkomende informatie/handouts uitdelen
Evaluatieformulieren

Timing	Inhoud	Wie?
16.10-16.20	Vraag & Antwoord sessie, samenvatting. Overlopen van initiële verwachtingen samen met cursisten.	Lesgever en cursisten
16.20-16.25	Bescherming en wetgeving. Eventueel video over risicobeheer (afhankelijk van tijd)	Lesgever
16.25-16.30	Waar valt meer informatie te vinden? Aanwezigheidscertificaten uitdelen terwijl cursisten evaluatieformulier invullen.	Lesgever en cursisten
16.30	Einde van de opleiding	